

C-790/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. október 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Curtea de Apel Braşov (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. október 14.

Vádlottak:

LG

MH

A többi fél az eljárásban:

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov

Az alapeljárás tárgya

A Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (a Brassó megyei törvényszék mellett működő ügyészi szervezet, Románia; a továbbiakban: ügyészi szervezet), LG vádlott és a magánfél Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov (nemzeti adóhatóság, brassói regionális költségvetési főigazgatóság, Románia; a továbbiakban: adóhatóság) által a Tribunalul Braşov (Brassó megyei törvényszék, Románia; a továbbiakban: törvényszék) 2018. november 15-én meghozott büntetőítélete ellen előterjesztett fellebbezések

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A 2015/849 irányelv 1. cikke (3) bekezdése a) pontjának értelmezése céljából az EUMSZ 267. cikk alapján előterjesztett kérelem

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a fent említett rendelkezést, hogy a pénzmosás bűncselekményének minősülő cselekményt ténylegesen elkövető személy minden esetben különbözik az alapul szolgáló bűncselekményt (alpbűncselekményt, amelyből a pénzmosási tevékenység tárgyát képező pénz származik) elkövető személytől?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, az 1. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdésének a)–d) pontja

A pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelv, az 1. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint (3) bekezdésének a)–d) pontja

A hivatkozott nemzeti rendelkezések és a releváns ítélkezési gyakorlat

A *Monitorul Oficial al României* 2002. december 12-i 904. számának I. részében kihirdetett, többször módosított és kiegészített Lege nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor (a pénzmosás megelőzéséről és büntetéséről szóló 656/2002. sz. törvény) 29. cikke;

A tényállás elkövetésének napján a 29. cikk (1) bekezdése a következőképpen szólt:

„Pénzmosás bűncselekményének minősül és 3 évtől 12 évig terjedő szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő:

- a) a vagyon átalakítása vagy átruházása annak ismeretében, hogy a vagyon bűncselekmények elkövetéséből származik, a vagyon jogellenes eredetének elrejtése vagy leplezése céljából, vagy azon bűncselekmény tettese részére a közvádemelésnek, az elítélésnek vagy a büntetés végrehajtásának elkerüléséhez nyújtott segítség céljából, amely bűncselekményből a vagyon származik;
- b) a vagyon valódi jellegének, származásának, helyének, rendelkezésre állásának, mozgásának, a hozzá fűződő jogoknak vagy tulajdonjogának titkolása vagy leplezése annak ismeretében, hogy a vagyon bűncselekmény elkövetéséből származik;

c) a vagyon megszerzése, birtoklása vagy használata annak ismeretében, hogy a vagyon bűncselekmény elkövetéséből származik”.

A Curte Constituțională (alkotmánybíróság, Románia; a továbbiakban: alkotmánybíróság) 2018. június 19-i 418. sz. ítélete, amelynek tárgyát a pénzmosás megelőzéséről és büntetéséről, valamint a terrorizmusfinanszírozás megelőzését és az azzal szembeni küzdelmet szolgáló intézkedések végrehajtásáról szóló 656/2002. sz. törvény – Ínaltă Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia; a továbbiakban: semmítőszék) által a pénzmosás bűncselekményével összefüggő jogkérdések tisztázását szolgáló előzetes állásfoglalás tárgyában hozott 2016. június 8-i 16. sz. ítéletével értelmezett – 29. cikke (1) bekezdésének c) pontjában szereplő rendelkezésekkel szembeni alkotmányossági kifogás képezte;

A Lege nr. 129/2019 din 11 iulie 2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (a *Monitorul Oficial al României* 2019. július 19-i 589. számának I. részében kihirdetett, a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzéséről és büntetéséről, valamint egyes jogszabályok módosításáról szóló, 2019. július 11-i 129. sz. törvény) (e törvényt az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé terjesztésének napján még nem hirdették ki).

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Első fokon a törvényszék LG vádlottat a 656/2002. sz. törvény 29. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti pénzmosás bűncselekmény 80 rendbeli elkövetése miatt a korábbi büntető törvénykönyv 41. cikkének (2) bekezdése alapján 1 év és 9 hónap szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását a (vádlott számára kedvezőbb) korábbi büntetőtörvénykönyv 81. és azt követő cikkei alapján feltételesen felfüggesztette. Ezenfelül a törvényszék az adókijátszás bűncselekményének elkövetése miatt LG vádlottal szemben folyamatban lévő büntetőeljárást megszüntette, mivel LG vádlott megtérítette a kárt. Az első fokon eljáró bíróság MH vádlottat felmentette, mivel álláspontja szerint nem teljesül a felróhatósági feltétel amiatt, hogy nem bizonyított, hogy MH vádlott tudott arról, hogy LG vádlott adókijátszásból származó pénzeszközöket mos tisztára.
- 2 Az első fokon eljáró bíróság úgy ítélte meg, hogy LG vádlott mint ügyvezető adókijátszás bűncselekményét követte el, és hogy az e bűncselekményből származó pénzt is ő mosta tisztára. LG vádlott ugyanis 2009 és 2013 között nem tüntette fel az SC Vinalcool Brașov SA társaság könyvelésében azokat az adóügyi dokumentumokat, amelyek igazolják, hogy a Medofta SRL társaságtól és a Reproflex SRL társaságtól üzlethelyiségek bérbeadásából származó bevételeket kapott. LG vádlott – abból a célból, hogy a Medofta SRL és a Reproflex SRL képviselőivel szemben fenntartsa a kereskedelmi ügyletek jogszerűségének látszatát – ez utóbbiaktól azt kérte, hogy a Vinalcool Brașov SA részére fizetendő pénzüsségeket az élettársa, MH vádlott tulajdonát képező Arta Romana SRL társaság egyik számlájára fizessék be, amihez a vádlott, a Vinalcool Brașov SA és

az Arta Romana SRL által megkötött, követelés engedményezéséről szóló szerződésre hivatkozott. A jóváírt teljes összeg 512 301,15 román lej (RON) összegnek felelt meg, és ahhoz LG vádlott MH vádlott révén jutott hozzá. A pénzeszközöket mindkét vádlott a bankfiókban vagy bankautomatánál, készpénzben vette fel. Konkrétabban, LG vádlott az adókijátszás bűncselekménye mint alapbűncselekmény szintén általa történő elkövetéséből származó pénzeszközöket mosta tisztára.

- 3 Az ügyészi szervezet, LG vádlott és az adóhatóság mint magánfél ezen ítélet ellen fellebbezést terjesztett a kérdést előterjesztő bíróság elé. LG vádlott ezt követően visszavonta az általa előterjesztett fellebbezést.
- 4 Az ügyészség konkrétan MH vádlott felmentésének megalapozatlansága miatt kifogásolta az ítéletet.
- 5 A magánfél amiatt támadta meg az ítéletet, hogy azzal az elsőfokú bíróság részben elutasította a polgári jogi igényeit.

A Curtea de Apel Braşov (brassói ítélőtábla, Románia; a továbbiakban: ítélőtábla) mint kérdést előterjesztő bíróság – mivel úgy ítélte meg, hogy a 2015/849 irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezésére van szükség, és mivel nem talált erre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot – hivatalból felhívta a felek figyelmét a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezésének kérdésére.

Az alapeljárás feleinek főbb érvei

- 6 Az ügyészség kifogásolta az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek a Bíróság elé terjesztését, mivel álláspontja szerint nem teljesülnek az EUMSZ 267. cikkben meghatározott követelmények, és mivel a fent említett irányelvet nem ültették át a román jogba annak ellenére, hogy az átültetésre rendelkezésre álló határidő 2017-ben lejárt, valamint amiatt, hogy a cselekményeket ezen irányelv elfogadását megelőzően követték el. Az ügyészség álláspontja szerint az irányelv teljesíti a Bíróság által megállapított *acte claire* doktrína alkalmazásának kritériumait, és az uniós szinten elfogadott szabályozási aktusokat illetően bizonyos folytonosság valósul meg az érdemi tartalom azonossága miatt.
- 7 A vádlottak egyetértettek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé terjesztésével.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 8 A hatályos irányelv, valamint a már hatályon kívül helyezett irányelvek is hasonló módon határozzák meg a pénzmosást, függetlenül az elkövetés lehetséges módjától, és a nemzeti szabályozásba nagyjából azonos tartalommal ültették át a tényállás meghatározásával kapcsolatos rendelkezéseket, a bűncselekmény pontos meghatározásával, jogellenességével és felróhatóságával kapcsolatos eltérések

pedig nem relevánsak. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor a hazai szabályozás különböző értelmezéseinek ellentmondásosságát állapította meg, tekintettel arra, az ítélkezési gyakorlat eltérő megoldásokat kínál. A jelen ügy tárgyát képező jogvita lehetséges megoldásai ugyanis egymással szöges ellentétben állnak attól függően, hogy azok figyelembe veszik-e a bűncselekmény pontos meghatározását mint lényegi jellemzőt.

- 9 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a pénzmosás bűncselekményét elkövető személy – függetlenül az elkövetés formájától – nem lehet azonos az alapbűncselekmény elkövető személyével.
- 10 Az ítélőtábla közelebbről a semmitőszék két ítéletére hivatkozik: a 147/2011. sz. ítéletre, amellyel a semmitőszék megállapította, hogy „a két bűncselekmény elkövető személy nem lehet ugyanaz a személy”, és a 836/2013. sz. ítéletre, amellyel a semmitőszék a 656/2002. sz. törvény 23. cikke (1) bekezdésének c) pontjában szereplő formát illetően kizárólag annak megállapítására szorítkozott, hogy a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmának sérelme nélkül” „nem lehet azonos az alapbűncselekmény elkövetésében részt vevő személy a pénzmosás bűncselekményét elkövető személlyel”. Ebben az értelemben, vagyis hogy a pénzmosás bűncselekményét elkövető személy nem lehet azonos az alapbűncselekmény elkövető személlyel, a semmitőszék, valamint más nemzeti bíróságok más határozataira is utalni lehet.
- 11 A semmitőszék ugyanakkor az említett jogszabályi rendelkezésekről állást foglalt az egyes jogkérdések tisztázása iránti kérelemnek helyt adó 16/2016. sz. ítéletével, amelyben e rendelkezéseket illetően különösen azt állapította meg, hogy a pénzmosás bűncselekményét a vagyont létrehozó alapbűncselekményt elkövető személy is elkövetheti. A semmitőszék ezen ítélet indokolásában megállapította, hogy „[a] 656/2002. sz. törvény 29. cikkének (1) bekezdésében szereplő, a pénzmosás bűncselekményét meghatározó rendelkezések a vagyon származásának ismeretére utalnak [...], amely feltétel teljesül, ha valamely személy egyszerre minősül a pénzmosás bűncselekményét elkövető személynek és a vagyont létrehozó bűncselekmény elkövető személynek”.
- 12 E jogszabályi rendelkezéseket illetően az alkotmánybíróság a 418/2018. sz. ítéletével is állást foglalt annak megállapításával, hogy a 656/2002. sz. törvény 29. cikke (1) bekezdésének c) pontjában szereplő rendelkezéseknek a semmitőszék által a 16/2016. sz. ítéletben követett értelmezése – a bűncselekmény elkövetőjét illetően – alkotmányellenes. Következésképpen „a [...] bűncselekmény [...] tette nem lehet a pénzmosás bűncselekményét elkövető személlyel azonos személy”. A büntetőjogi rendelkezésben szereplő „annak ismeretében, hogy a vagyon bűncselekmények elkövetéséből származik” kifejezés az elkövetők köréből kizárja a vagyont létrehozó bűncselekmény elkövetésében közreműködő személyeket.

- 13 A 656/2002.sz. törvény módosításokkal és kiegészítésekkel egységes szerkezetben újból közzétett változata – az annak végén szereplő rendelkezések szerint – átülteti a belső jogba a 2005/60 irányelv rendelkezéseit.
- 14 Mind az irányelv szövege (annak minden későbbi formájában), mind pedig a nemzeti törvény szövege tartalmazza az „annak ismeretében, hogy a vagyon büntetendő cselekményből vagy ilyen cselekményben való közreműködésből származik” feltételt, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság szemantikai, nyelvtani és teleológiai szempontból megvizsgálva arra a következtetésre jut, hogy az említett két bűncselekmény esetén nem lehet azonos az elkövető.
- 15 Az ítélőtábla mint kérdést előterjesztő bíróság az irányelv angol nyelvű változatára is utal, majd párhuzamot von a *common law* rendszere és a római-germán jogrendszer között, az olasz, spanyol és holland büntető törvénykönyveket, valamint jogelméleti értekezéseket alapul véve.
- 16 Az ítélőtábla úgy ítéli meg, hogy az *acte clair* doktrína nem alkalmazható a jelen ügyben tekintettel arra, hogy a szóban forgó kérdésre mind a doktrína, mind pedig az ítélkezési gyakorlat egymástól eltérő megoldásokat kínál.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság – bár Románia a 2015/849 irányelvet az előírt határidő lejártáig nem, hanem csak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé terjesztésének elhatározásakor, a 2019. június 25-i határozatot követően elfogadott, 2019. július 11-i 129. sz. törvénnyel ültette át – úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó szabályozási aktust illetően a kérdést annál is inkább a Bíróság elé kell terjeszteni, hogy nincsenek nézetkülönbségek a pénzmosságot meghatározó 1. cikk rendelkezéseit illetően.